

ZAPOMNIANI... ZASŁUŻENI DLA MAZOWSZA

Małgorzata Kostian, Małgorzata Knap

KATEGORIA WIEKOWA: 10-14 LAT

Mazowsze.
serce Polski

ADRESAT: uczniowie w wieku 11–13 lat.

CZAS ZAJĘĆ: 90 minut (2 × 45 minut).

SŁOWA KLUCZOWE: edukacja regionalna, Mazowsze, zasłużeni dla Mazowsza, Piotr Szembek, Alfred Tarski, Karol Wedel, Tadeusz Sygietyński, Mira Zimińska-Sygietyńska, Adolf Mikołaj Rothe, platforma Blendspace, lekcja odwrócona, flipped lesson, scenariusz, lapbook.

WPROWADZENIE

Inspiracją do napisania scenariusza była zasłyszana podczas szkolnej wycieczki rozmowa uczniów w autobusie na temat nazwy plac Szembeka. Scenariusz zakłada pracę metodą flipped lesson, czyli lekcji odwróconej.

CEL OGÓLNY

Przybliżenie mało znanych sylwetek osób związanych z Mazowszem.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- doskonalili umiejętności pracy w grupie;
 - zna zalety stosowania flipped lesson, czyli lekcji odwróconej, przy wykorzystaniu platformy Blendspace.
-

METODY PRACY:

- metoda asymilacji wiedzy,
 - metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy,
 - metoda ekspresyjna,
 - metoda realizacji zadań wytwórczych.
-

FORMY PRACY:

- praca w grupie,
 - praca indywidualna.
-

POMOCE DYDAKTYCZNE:

- platformy Blendspace, LearningApps;
 - tablety, telefony;
 - informacje o zasłużonych osobach;
 - kredki, klej, arkusze papieru, papier kolorowy.
-

ZAŁĄCZNIK

1. Zestaw materiałów do wykonania lapbooków o bohaterach lekcji: Alfredzie Tarskim, Karolu Wedlu, Mirze Zimińskiej-Sygietyńskiej, Piotrze Szembeku, Adolfie Rothem i Tadeuszu Sygietyńskim.

UWAGI POPRZEDZAJĄCE REALIZACJĘ ZAJĘĆ

1. O czym jutro?

Nauczyciel informuje uczniów o tematyce następnej lekcji. Wyjaśnia, że historia i kultura każdego regionu są często związane z działalnością wybitnych jednostek. Nazwiskami wielu zasłużonych dla Mazowsza osób nazwano place, ronda czy ulice. Wiemy jednak o nich niewiele albo nic. Celem lekcji będzie przybliżenie sylwetek kilku postaci, które wywarły ogromny wpływ na rozwój regionu.

2. Podział na grupy.

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Do podziału wykorzystuje aplikację Online Stopwatch.

3. Zadanie – lekcja odwrócona.

Nauczyciel prosi uczniów o wykonanie w domu zadania, które pozwoli im efektywnie uczestniczyć w lekcji. Podaje link do platformy Blendspace z wcześniej przygotowanymi materiałami na temat osób związanych z Mazowszem. Są to informacje o ich dzieciństwie i młodości. Zadaniem uczniów jest uważne przeczytanie wszystkich tekstów.

Link do platformy: <https://www.tes.com/lessons/-467JJu1Eq97Pw/wielcy-nieznani>.

4. Losowanie.

Nauczyciel przygotowuje paski z nazwiskami osób zasłużonych dla Mazowsza i wkłada je do koszyczka. Grupy losują po jednym nazwisku postaci, z której życiorysem powinny się zapoznać w domu.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

www.facebook.com/Towarzystwo-Histeryczne-im-Szembekow-611626865587070.

historiamniejznanaizapomniana.wordpress.com.

www.ipsb.nina.gov.pl.

www.mazowsze.waw.pl.

www.muzeumkonstancina.pl.

Dostęp 19.07.2017.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

LEKCJA 1

CZĘŚĆ WSTĘPNA (5 minut)

1. Kilka pytań kluczowych na początek. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od zadania kilku pytań kluczowych, skłaniających uczniów do głębszych refleksji.
 - Jak myślisz, kim został?
 - Czy jego wczesne lata życia były szczęśliwe?
 - Czy łatwo mu było osiągnąć sukces?

CZĘŚĆ GŁÓWNA (25 minut)

1. Kim był mój bohater? Przygotowujemy lapbooki. Nauczyciel rozdaje grupom fragmenty życiorysów osób, o których uczniowie czytali na platformie Blendspace. Są to krótkie informacje, ciekawostki, zdjęcia (**załącznik nr 1**). Zadaniem grup jest ułożenie pełnego biogramu i zaprezentowanie go w formie lapbooka. Aby znaleźć potrzebne informacje, uczniowie mogą korzystać z tabletów. Nauczyciel pełni podczas lekcji funkcję moderatora, podpowiada, doradza.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA (15 minut)

1. Prezentacje lapbooków. Każda z grup przedstawia swoją pracę. Jest to pierwszy etap zapoznawania się całej klasy z wszystkimi osobami zasłużonymi dla Mazowsza, o których będzie mowa podczas następnych zajęć.
2. Praca domowa. Napisz krótką informację o swoim bohaterze.

LEKCJA 2

CZĘŚĆ WSTĘPNA

1. Na początek – małe poplątanie (5 minut). Grupy wymieniają się lapbookami. Krótko prezentują dokonania bohatera lapbooka.
2. Notatki i próby (10 minut). Uczniowie w grupach odczytują swoje notatki zapisane w domu, następnie kompilują je w trakcie burzy mózgów. Na podstawie wspólnej notatki przygotowują dramę / inscenizację. Pięciominutowe przedstawienie ma ukazać sylwetkę postaci związanej z Mazowszem. Każdy członek grupy wciela się w rolę swojego bohatera i prezentuje określony etap jego życia. Uczniowie w ramach zespołu sami decydują, kto przedstawi informacje o wczesnych latach życia, kto o późniejszych, a kto o dokonaniach itd. Wypowiadają się w pierwszej osobie liczby pojedynczej, np. „Urodziłem się...”.

CZĘŚĆ GŁÓWNA (20 minut)

1. Przedstawienia. Uczniowie w formie dramy przedstawiają postać swojego bohatera.

CZĘŚĆ PODSUMOWUJĄCA

1. Podsumowanie i ewaluacja (10 minut). Korzystając z tabletów lub telefonów, uczniowie rozwiązują quiz na stronie LearningApps. Link do quizu: <http://LearningApps.org/watch?v=p65uxy1qt17>. Następnie każdy uczeń kończy w zeszycie zdanie: „Na dwóch ostatnich lekcjach nauczyłem się / nauczyłam się...”. Wybrani uczniowie odczytują swoje notatki.

Załącznik nr 1.

Alfred Tarski

Urodził się 14 stycznia 1901 r. w Warszawie jako Alfred Tajtelbaum. Pochodził z rodziny żydowskiej. Był polskim patriotą, uważał się za Polaka. Nie przyznawał się do swojego pochodzenia z powodu międzywojennego antysemityzmu, który blokował Żydom możliwość zrobienia kariery uniwersyteckiej. W 1918 r. na dopiero co ponownie otwartym Uniwersytecie Warszawskim zaczął studiować biologię. Został dostrzeżony przez Stanisława Leśniewskiego, który wówczas kierował tamtejszą katedrą filozofii matematyki. Leśniewski przekonał Tarskiego, by ten porzucił studia biologiczne na rzecz filozoficznych.

W 1924 r. Tarski doktoryzował się. W latach 1925–1939 był docentem Uniwersytetu Warszawskiego, na którym prowadził wykłady z podstaw matematyki i logiki. Równocześnie uczył w Liceum im. Stefana Żeromskiego w Warszawie.

Za oceanem:

Tuż przed wybuchem wojny A. Tarski wyjechał do Stanów Zjednoczonych, gdzie pozostał już do końca życia. W czerwcu 1945 r. przyjął obywatelstwo amerykańskie. Oto spis posad, które obejmował podczas pobytu za oceanem:

- 1939–1941 – wykładowca na Uniwersytecie Harvarda;
- 1940–1941 – profesor wizytujący w Nowym Jorku;
- 1941–1942 – członek Institute for Advanced Study w Princeton;
- 1942–1945 – wykładowca na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley;
- 1946–1983 – profesor na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley.

Był także profesorem wizytującym na uczelniach w Meksyku, Los Angeles, Chile, Londynie i na Sorbonie.

Osiągnięcia

Alfred Tarski zajmował się wieloma dziedzinami matematyki, m.in. teorią mnogości, algebrą, metamatematyką, a także logiką i filozofią.

Największą zasługą Tarskiego był zainicjowany przez niego program algebraizacji i topologizacji logiki matematycznej, co nadało tej dyscyplinie nową moc i naukową świeżość.

Z teoriomnogościowych dokonań uczonego najbardziej znany jest tzw. paradoks Banacha–Tarskiego, którego współautorem jest polski matematyk Stefan Banach. Jednym z osiągnięć A. Tarskiego jest tzw. semantyczna teoria prawdy.

Karol Wedel

Do Warszawy Karol Wedel przybył w początkach 1845 r. już jako doświadczony cukiernik i przystąpił do spółki z Karolem Grohnertem, prowadzącym cukiernię przy ul. Piwnej 12. Spółka odniosła ogromny sukces, podbijając swymi wyrobami serca klientów.

Kolejnym produktem wylansowanym przez Wedla była czekolada w płynie, której jego zakład sprzedawał ponad pięćset filiżanek dziennie. Z upływem lat wyrobów przybywało.

W 1864 r. z zagranicy powrócił – po odbyciu praktyki w zakładach cukierniczych w Niemczech, Szwajcarii, Anglii i we Francji oraz uzyskaniu doktoratu z chemii spożywczej – syn Karola, Emil Albert Fryderyk Wedel (1841–1919). Włączył się on w prowadzenie przedsiębiorstwa, będącego wówczas liczącym się w Warszawie zakładem przemysłowym. W 1876 r. stał się jego właścicielem, gdyż w dniu swojego ślubu z Eugenią z Bohmów (1856–1925) otrzymał przedsiębiorstwo od ojca w prezencie.

Kamienica Wedla przy ul. Szpitalnej w Warszawie, 1927 r.

Mira Zimińska-Sygietyńska

Urodziła się w Płocku. Podczas występów w Teatrze Polskim w Radomiu zauważył ją i zaangażował jeden z właścicieli warszawskiego teatrzyku Qui Pro Quo – należącego do czołówki polskich kabaretów dwudziestolecia międzywojennego. W 1919 r. przeniósła się do Warszawy. W 1929 r. zadebiutowała jako aktorka teatralna – wystąpiła w Teatrze Polskim w *Artystach*. Z powodzeniem grała również w filmach. Karierę rozpoczęła jeszcze w epoce kina niemego, znana jest głównie z ról komediowych (np. *Ada! To nie wypada!*).

II wojna światowa

Podczas okupacji niemieckiej należała do Armii Krajowej. W czasie powstania warszawskiego była pielęgniarzką w szpitalu. Pisała także antyhitlerowskie piosenki dla warszawskich gazeciarzy. W 1942 r. została aresztowana i uwięziona na Pawiaku. Po upadku powstania przebywała w obozie w Pruszkowie, skąd wraz z Tadeuszem Sygietyńskim trafiła do Tarczyna. W Warszawie zjawili się oboje tuż po zajęciu miasta przez wojska sowieckie.

Po wojnie...

W 1948 r. wraz z Tadeuszem Sygietyńskim założyła Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze”. W 1955 r., po śmierci Sygietyńskiego, została kierownikiem artystycznym zespołu, natomiast w 1957 r. – jego dyrektorem. Była założycielką i pomysłodawczynią Dziecięcego Zespołu Pieśni i Tańca „Varsovia” z siedzibą w Warszawie (nazywanego Małym Mazowszem). Zespół istnieje od 1978 r. do dzisiaj.

Piotr Szembek

Urodził się 14 grudnia 1788 r. w Warszawie. Od 1807 r. służył w wojskach Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Był kapitanem armii Księstwa Warszawskiego. Uczestniczył w inwazji na Rosję w 1812 r. Od 24 maja 1829 r. do 24 stycznia 1831 r. dowodził 3 Brygadą 1 Dywizji Piechoty w Sochaczewie.

W powstaniu listopadowym (od 4 grudnia do 16 grudnia 1830 r.) gubernator wojskowy Warszawy, członek Rady Wojennej. Generał i dowódca 4 Dywizji Piechoty. Brał udział w bitwach pod Wawrem i o Olszynkę Grochowską. Mówiono o nim: „Ufaj Szembekowi. Szembek nie zdradzi”.

W 1835 r. został skazany przez władze rosyjskie na konfiskatę dóbr za udział w powstaniu listopadowym.

Od nazwiska generała pochodzi nazwa placu Szembeka na Grochowie w Warszawie, przy którym usytuowano centrum handlowe i bazar Szembeka. Niedaleko placu, na ul. Boremlowskiej 6, znajduje się Gimnazjum nr 22 im. gen. Piotra Szembeka.

Ordery i odznaczenia:

- Krzyż Złoty Orderu Wojennego Virtuti Militari,
- Order Świętego Stanisława II klasy z nadania Mikołaja I Romanowa,
- Order św. Anny II klasy,
- Order św. Włodzimierza IV klasy,
- Krzyż Kawalerski Legii Honorowej,
- Znak Honorowy za 20 lat służby (1830 r.).

Adolf Mikołaj Rothe

Medycynę studiował w Sankt Petersburgu, w tamtejszej Akademii Medyko-Chirurgicznej. Dyplom lekarza otrzymał w 1859 r., a dwa lata później – tytuł doktora.

W 1859 r. został mianowany ordynatorem Szpitala dla Robotników w Petersburgu, a po trzech latach trafił do Kamieńca Podolskiego, gdzie został lekarzem naczelnym miejscowego szpitala miejskiego oraz członkiem Gubernialnego Urzędu Lekarskiego.

W tamtejszym kilkunastołóżkowym oddziale psychiatrycznym wprowadził nowoczesne techniki postępowania z pacjentami, m.in. zniósł powszechnie wówczas stosowane krępowanie chorych i wprowadził metody leczenia pracą. Propagował szpitalne leczenie ambulatoryjne chorych psychicznie.

W 1867 r. został naczelnym lekarzem zakładów dla obłąkanych w Warszawie: Szpitala św. Jana Bożego, który był szpitalem psychiatrycznym dla mężczyzn (do 1896 r.), i Szpitala Dzieciątka Jezus (Oddział Obłąkanych Kobiet, do 1887 r.). W tym też roku wziął udział w pracach komisji do reorganizacji zakładów psychiatrycznych. Został wysłany w czteromiesięczną podróż do Europy Zachodniej w celu poznania nowoczesnego szpitalnictwa psychiatrycznego. Po powrocie przyczynił się do rozbudowy placówek, w których praktykował. Od 1877 r. pracował społecznie jako lekarz w domu sierot i starców w Warszawie.

Był współprojektantem szpitala psychiatrycznego w Tworkach¹.

W dorobku Adolfa Rothego znajdują się prace na temat psychiatrii klinicznej i społecznej, w tym dotyczące psychiatrii sądowej i alkoholizmu (pierwszy opublikował w 1882 r. dane statystyczne dotyczące spożycia alkoholu na ziemiach polskich). Wydał kilka podręczników psychiatrii, opracowania na temat historii psychiatrii oraz kilka studiów psychologicznych – pierwszych w Polsce prac z zakresu psychopatobiografii.

¹ Źródło: <http://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/adolf-mikolaj-rothe> (dostęp 27.07.2017).

Tadeusz Sygietyński

W 1911 r. wrócił z Lwowa do Warszawy, gdzie w Instytucie Muzycznym pobierał nauki u Henryka Melcera i Zygmunta Noskowskiego. W 1913 r. zamieszkał w Lipsku – tam zdał maturę i rozpoczął studia medyczne. Jednocześnie studiował w Konserwatorium Lipskim pod kierunkiem Maxa Regera, Hugo Riemanna i Stefana Krehla.

Po wybuchu I wojny światowej wyjechał do Wiednia, gdzie kształcił się dorywczo z pomocą Arnolda Schönberga. Od 1921 r. należał do Związku Zawodowego Muzyków. W latach dwudziestych pracował z operami w Wiedniu, Gratzu, Zagrzebiu i Lublanie. W tym czasie zorganizował również filharmonię w Dubrowniku.

Po powrocie do Warszawy w 1926 r. poświęcił się głównie twórczości na potrzeby teatru. Był kierownikiem muzycznym, dyrygentem i kompozytorem m.in. kabaretów *Qui Pro Quo*, *Wesoły Wieczór*, Teatru *Rozmaitości*, Teatru *Letniego*, *Ali-Baby*. Był też dyrygentem teatralnym we Lwowie, Krakowie, Łodzi i Warszawie, aktorem w Teatrze Polskim, konferansjerem. Od 1933 r. zaczął długoletnią współpracę z Polskim Radiem – jako reżyser muzyczny i autor popularnych słuchowisk.

W czasie II wojny światowej komponował i akompaniował Mirze Zimińskiej-Sygietyńskiej podczas jej koncertów. Wówczas też zrodził się pomysł założenia zespołu ludowego. Nieprzerwanie przygotowywał się do tego projektu, gromadząc i opracowując pieśni i przyśpiewki ludowe. Po wojnie, w 1948 r. założył zespół „Mazowsze”, które stał się jego twórczym i artystycznym spełnieniem. Najbardziej znane utwory „Mazowsza” opracowane przez niego to: *Kukułeczka*, *Polonez warszawski*, *Warszawski dzień*, *Ej, przeleciał ptaszek*¹.

¹ Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Sygietyński (dostęp 27.07.2017).